

معین کرده اند رفتار کنیم روزهای شنبه و سه شنبه برای قوانین معین شده است و دو روز هم برای بودجه و روز پنجشنبه هم برای کارهای متفرقه باین ترتیب کار هم بیشتر می شود عقید بنده این است بهمانجریان باقی باشد

رئیس - آقای آقامیرزا علی
(اجازه)

آقامیرزا علی کازرونی - چور
مسئله البسه وطنی دارای اهمیت است تقاضا میکنم جزو دستور باشد

رئیس - پس مخالفی نیست که لایحه امتیاز فقط جزو دستور باشد.

گفته شد خیر

رئیس - آقای زنجبانی پیشنهاد کرد اند بعد از این جلسات طرف عصر تشکیل شود.

آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام سلطان - عقیده بنده راجع به پیشنهاد آقای زنجبانی این است که سه روز در طرف عصر جلسه تشکیل بدیم و در روز طرف صبح که همکار کمیسیونها بیشتر رفت کنند و هم ترتیب مجلس زیرا کمیسیون طرف عصر و بعضی طرف صبح می توانا بکارهای خود برسند

رئیس - گمان میکنم بیجهت مذاکر می شود چون عده کافی نیست

(مجلس نیم ساعت قبل از ظهر ختم شد

رئیس مجلس - مؤتمن الملك

جلسه ۲۱۳

صورت مشروح مجلس

یوم سه شنبه سوم ذی

یک هزار سیصد و یک

مطابق پنجم جمادی

الثانی یک هزار چهل

و یک مجلس دو

ساعت و ربع قبل از ظهر

بریاست آقای مؤتمن

الملك تشکیل گردید

(صورت جلسه یوم یکشنبه اول

دلورا آقای امیر ناصر

قرائت نمودند)

رئیس - گوید در صورت جلسه ایرادی نباشد؟ دستور لایحه امتیاز فقط است آقای

محقق العلماء

(اجازه)

محقق العلماء - آقایان اوقات مجلس را اینطور تقسیم کردند: دو روز برای بودجه، دو روز برای امتیاز فقط و یک روز

هم برای مسائل متفرقه و هیچ صحبتی از قانون انتخابات که کم کم موقع آن نزدیک میشود نیست در صورتی که اگر یک ماده مختلف و ماضیه هم داشته باشد ممکن است آقایان میان خودشان تصفیه کنند خوب است یک موقی را برای مذاکره در قانون انتخابات اختصاص بدیم

رئیس - آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان - راجع به قانون

انتخابات بنا بود کمیسویی از طرف فراکسیونها تشکیل شود که تا اندازه اختلافات را

رفع کند و وقتی که به مجلس آمد کمتر در آن مذاکره شود و گویا هنوز کاملا

رفع اختلافات نشده و بهتر این است امروز که اختصاص به نطق دارد در همان مسئله

مذاکره شود و قانون انتخابات را ممکن است روز سه شنبه مختص بمسائل متفرقه

است مطرح کنند

رئیس - آقای آقاسید فاضل

(اجازه)

آقاسید فاضل - نظر باینکه محمد جعفر نام تاجر اصفهانی مقیم باد کوبه در

بوقع انقلابات باد کوبه ثروتش بکلی از بین رفته د کاکین و مستنلات هر چه داشته

همه اشغال شده و خودش به فقر و فاقه مبتلا شده و با کمال صعوبت در ایران زندگانی

میکند و تمام عیالات او در باد کوبه هستند نظر به فقر و استیصال او از طرف دولت

پیشنهاد شده است که شش ماهه یا سه ماهه ماهی پنجاه تومان با و قرض داده شود و آن

پیشنهاد به کمیسیون آمده و در کمیسیون تصویب شده اگر آقایان تصویب میفرمایند

جزء دستور شده و مطرح شود که این پیچاره بتواند امرار معاش بنماید

رئیس - فردا که در بودجه صحبت میشود تقاضا کنید جزء دستور بشود.

(لایحه امتیاز فقط شمال از ماده ۱۹ مطرح

ست

آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

سلیمان میرزا - عرضی ندارم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده موافقم

رئیس - آقای آقاسید یعقوب

(اجازه)

آقاسید یعقوب - بنده هم موافقم

شیخ الاسلام اصفهانی - خوب

ست ماده خوانده شود.

(ماده ۱۹ بشرح ذیل

قرائت شد)

ماده ۱۹ - دولت یک نفر کمیسر معین می نماید که در امور راجعه بامتیاز نماینده دولت خواهد بود و صاحب امتیاز یا نمایندگان او همیشه با و دسترس خواهند داشت کمیسر

مزبور کلیه اطلاعات مربوط بامتیاز را که دارا باشد هر وقت صاحب امتیاز بخواهد

با و خواهد داد و او را راهنمایی خواهد کرد کمیسر مزبور از نماینده که صاحب امتیاز

معین میکند کلیه اطلاعات مربوط بامتیاز دولت و اطلاعات راجعه به پیشرفت کار و غیره

را مطالبه خواهد کرد که هر زمان دولت بخواهد اطلاع دهد

صاحب امتیاز سالیانه مبلغ هزار دلار اطلاعات راجعه به پیشرفت کار و غیره را مطالبه خواهد کرد

و بدیهی است وقتی که از او اطلاع

بخواهند او بر ضرر خودش اطلاعی نخواهد داد اگر مقصود ما نظارت است که این ماده

آن را نپرساند.

آقا سید فاضل - خیر نظارت مقصود نیست.

نصرت الدوله - مقصود نظارت است دست غیب - اگر مقصود نظارت نیست

این ماده فایده ندارد و اگر مقصود نظارت است کسب اطلاع کردن از خود کمیانی

معنی ندارد زیرا کسی که از او کسب اطلاع میشود معصوم نیست البته نفع خودش را

صرف نظر نمیکند و یک چیزی به منفعت خودش می نویسد و به کمیسر میدهد و باین

ترتیب حقوق دولت محفوظ می ماند و به عقیده بنده باید اختیارات کمیسر را اینچنین زیاد کنیم باین معنی

که با و اختیار بدیم هر وقت لازم بداند در اعمال و رفتار کمیانی تفتیش نماید

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده تصدیق میکنم تا بحال کمیسر هائی که از طرف دولت

ایران معین شده اند کاملا به وظایف خود عمل نکرده اند اعم از کمیسر نفت یا کمیسر

بانک یا دیگری فقط در اینجا یا در لندن در خانه اش نشسته تفتیش میکند و یک حقوقی

میگیرد هر وقت هم دولت از او اطلاعی میخواهد مطابق میل خودش یک جوابی

می دهد از این جهت بنده تصدیق میکنم که تا کنون کمیسر ها به وظایف خود عمل

نکرده اند و البته دولت باید اشخاصی را که برای این کار انتخاب میکند مکلف کند که

کاملا به وظایف خودشان عمل کنند از این مسئله میگذریم راجع به اصل

موضوع تصور نمیکنم مخالفی باشد و یک نفر کمیسر یا ناظر کمیسر یا هر چه اسم میگذارید

از طرف دولت معین شود که کسب اطلاع کرده و در عملیات کمیانی نظارت کند و

البته اختیارات او هم باید از اینک در اینجا نوشته شده بیشتر باشد زیرا اینجا فقط

نوشته شده است که برای کسب اطلاع باید یک نفری که کمیانی معین کرده است

مراجعه کرد و از او یک سؤال هائی بکند و او هم یک جوابهائی بدهد و کمیسر هم به

دولت راپورت دهد و البته این اختیار برای کمیسر خیلی کم است و باید یک اختیارات

زیادتری برای کمیسر در اینجا معین شود که او مختار باشد هر وقت میخواهد در رفتار

و اعمال کمیانی مستقیما وارد شده و کاملا تحقیق و کسب اطلاع بنماید و اطلاع او

متنصر نباشد باظهارات یک نفری که کمیانی معین کند و اگر این اختیارات را بکمیسر

نطق جنوب داده بودیم دیگر محتاج نمی شدیم و چندین هزار تومان از مالیه مملکت

مربوطه به منافع دولت و اطلاعات راجعه به پیشرفت کار و غیره را مطالبه خواهد کرد

و بدیهی است وقتی که از او اطلاع

بخواهند او بر ضرر خودش اطلاعی نخواهد داد اگر مقصود ما نظارت است که این ماده

آن را نپرساند.

آقا سید فاضل - خیر نظارت مقصود نیست.

نصرت الدوله - مقصود نظارت است دست غیب - اگر مقصود نظارت نیست

این ماده فایده ندارد و اگر مقصود نظارت است کسب اطلاع کردن از خود کمیانی

معنی ندارد زیرا کسی که از او کسب اطلاع میشود معصوم نیست البته نفع خودش را

صرف نظر نمیکند و یک چیزی به منفعت خودش می نویسد و به کمیسر میدهد و باین

ترتیب حقوق دولت محفوظ می ماند و به عقیده بنده باید اختیارات کمیسر را اینچنین زیاد کنیم باین معنی

که با و اختیار بدیم هر وقت لازم بداند در اعمال و رفتار کمیانی تفتیش نماید

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده تصدیق میکنم تا بحال کمیسر هائی که از طرف دولت

ایران معین شده اند کاملا به وظایف خود عمل نکرده اند اعم از کمیسر نفت یا کمیسر

بانک یا دیگری فقط در اینجا یا در لندن در خانه اش نشسته تفتیش میکند و یک حقوقی

میگیرد هر وقت هم دولت از او اطلاعی میخواهد مطابق میل خودش یک جوابی

می دهد از این جهت بنده تصدیق میکنم که تا کنون کمیسر ها به وظایف خود عمل

نکرده اند و البته دولت باید اشخاصی را که برای این کار انتخاب میکند مکلف کند که

کاملا به وظایف خودشان عمل کنند از این مسئله میگذریم راجع به اصل

موضوع تصور نمیکنم مخالفی باشد و یک نفر کمیسر یا ناظر کمیسر یا هر چه اسم میگذارید

از طرف دولت معین شود که کسب اطلاع کرده و در عملیات کمیانی نظارت کند و

البته اختیارات او هم باید از اینک در اینجا نوشته شده بیشتر باشد زیرا اینجا فقط

نوشته شده است که برای کسب اطلاع باید یک نفری که کمیانی معین کرده است

مراجعه کرد و از او یک سؤال هائی بکند و او هم یک جوابهائی بدهد و کمیسر هم به

دولت راپورت دهد و البته این اختیار برای کمیسر خیلی کم است و باید یک اختیارات

زیادتری برای کمیسر در اینجا معین شود که او مختار باشد هر وقت میخواهد در رفتار

و اعمال کمیانی مستقیما وارد شده و کاملا تحقیق و کسب اطلاع بنماید و اطلاع او

متنصر نباشد باظهارات یک نفری که کمیانی معین کند و اگر این اختیارات را بکمیسر

را به وکیل بدیم که اختلاف حساب یا اگر

جسارت نکرده باشم تقاب کمیانی را کشف

کند بعلاوه نوشتن حقوق کمیسر را اینچنین

من بی مورد میدانم و گذشته از آن پنج هزار

دولار هم برای حقوق کمیسر کم است

آقاسید یعقوب - شما که موافق نیستید

حاج شیخ اسدالله - با اصل موضوع موافقم.

جمعی از نمایندگان - با اصل موضوع همه موافقت

حاج شیخ اسدالله - من موافق بودن و مخالف بودن خودم را بهتر از سایرین

تشخیص میدهم بهر جهت بنده لازم میدانم که دولت بکمیسر با اطلاع معین کند

و با و اختیارات زیادتری بدهد که همیشه بتواند مستقیما کسب اطلاع کرده و بدولت

اطلاع بدهد این هم نظر موافقم بود مخبر - در این ماده بنظر بنده آقایان

قدری اشتباه فرمودند اولاً برای جواب آقای دست غیب حاج شیخ اسدالله

یک تقصیری به کمیسر های دولت وارد کرده اند بنده نظر با اطلاعاتی که دارم رفع شبهه

از ایشان خواهم کرد کمیسر یا مأمور هر دولت بقدری

اقتدار دارد که دولت او میتواند با و بدهد و مأمورین دولت مثلا کمیسر فقط جنوب

هر قدر هم لایق باشد وقتی که کمیانی نخواهد کتابهای خود را بدست او بدهد و

وقتی که دولت نتواند این اقتدار را به مأمور خودش بدهد که بتواند برود آنها

را بگیرد البته این قضایا پیش می آید و سالیهای متمادی اینطور میماند تا بالاخره یک نفر

پیدا شود کشف تقلبات را بکند پس تقصیر بر کمیسر ها وارد نیست

تقصیر بر رویه و ترتیبی است که دولت های ماهمیشه نسبت بدولت خارج داشته اند و

همیشه ترسی داشته اند که حقوق خودشان را حفظ کنند.

البته هر وقت دولت نترسد از اینکه حقوق خودش را در مقابل دول خارج حفظ کند البته حقوق او محفوظ خواهد ماند

و اما نسبت بکمیسر ها و تفتیش دولت محل تفتیش خودش را مدیر هائی قرار داده

است که در ماده بعد پیش بینی شده است و بدولت ایران حق داده شده است که در

هیئت مدیره کمیانی چند نفر مدیر هم از طرف دولت ایران باشد که راجع بامور اساسی

و مهم رسیدگی کنند و برای تفتیش هم سهل تر از این راهی نیست چنانکه معمول

کمیانی های اروپائی هم این است که همیشه یک هیئت مدیره دارند که مرکب از ه یا

بسیست نفر اند و هر امری از امور از حیث ترتیب سهام یا تصمیماتی که گرفته میشود

و هم چنین مخارجی که پیش می آید اجرا نخواهد شد مگر اینکه قبلا راپورت آن

به هیئت مدیره رفته باشد و بتصویب هیئت

ماده بیست و چهارم - امتیاز نامه نطق شمال نسخین وزیران فارسی و فرانسه تجریر خواهد شد و در موقع ظهور اختلاف نسخه فرانسه معتبر خواهد بود.

رئیس - آقای زنجانی (اجازه)
 زنجانی - بنده مخالفت خود را در ماده ۲۳ نوشته بودم.

رئیس - پیشنهادی اگبر داربند بفرستید.

آقای حائری زاده (اجازه)
 حائری زاده - در ماده ۲۳ تهنهاتی که راجع بکمیانی است.

رئیس - راجع بماده بیست و چهار است. نسبت بماده بیست و چهار مخالفی نیست؟

(گفته شدخیر)

رئیس - شورا اول تمام شد. باید برای بگیرییم شورتانی

آقای آقا سید فاضل (اجازه)
 آقا سید فاضل - گمان میکنم شور اول این قانون تمام نشده زیرا آن ۲ ماده را که برای جلب نظریات دکتر میلیسورفته بودند شور بیست و نهم نماینده دولت مجلس نیاید و مطرح نشود شور اول این قانون تمام نیست.

رئیس - چون عده کافی نیست قرار این کار را برای بعد از تنفس میگذاریم (در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - (خطاب بشاهزاده نصرت الدوله مخبر) کمیسیون نسبت بماده نهم و دهم چه کرد؟

مخبر - نسبت باین دو ماده چون اخیراً کمیسیون تشکیل نشده اگر آقایان موافقت بفرمایند بماند برای جلسه بعد که نظریه دولت هم در آن دو ماده جلب شده پس از آن در مجلس مطرح شود

رئیس - بقیه مذاکرات میماند برای جلسه روز شنبه

آقای شیخ الاسلام (اجازه)
 شیخ الاسلام - چون قدری وقت مجلس مانده است بنده پیشنهاد میکنم لایحه منسوجات وطنی مطرح شود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)
 سلیمان میرزا - فردا روز بودجه است و بودجه وزارت خارجه آن روز بواسطه نبودن کسی چه از طرف دولت و چه از طرف مجلس که دفاع کنند و نظر باینکه آقای مخبر هم خودشان مخالف بودند موقوف ماند خوب است فردا مطرح شود چون سان قریب بانتمام است و هنوز هیچ بودجه

کشوری تهیه مینماید از مصنوعات و منسوجات ایران باشد

رئیس - آقای آقا میرزا علی کازرونی .

کازرونی - موافقم (اجازه)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب آقا سید یعقوب (اجازه)

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده این ماده را ناقص می دانم زیرا مینوسد لباس هائی را که دولت تهیه می نماید و معلوم نیست که لفظ لباس شامل کفش و کلاه و عمامه هم میشود یا نه ؟ در صورتی که آنها هم جزء لباس است و برای اینکه رفع هر گونه ایرادی بشود بنده عقیده ام این است تصریح و توضیح شود که کفش و کلاه هم جزء لباس است و اگر در اینجا نوشته شود کلیه منسوجات هم ایرانی باشد بنده باز موافقم نوشته شود حتی پیراهن هم که باندان لطیف و مطهر ایرانی را میپوشاند جزء لباس باشد لذا خوب است تصریح بشود که هر چه هست باید لباس ایرانی باشد

مخبر - اولاً گمان میکنم محتاج بتصریح نباشد و بدیهی است که لفظ لباس و کفش و کلاه هم شامل خواهد بود بهمین جهت است وقتی که گفته می شود یکدست لباس برای قشون تهیه شود مقصود این است که بانضمام کفش و کلاه تهیه شد و همین طور اگر در بودجه های دولتی ملاحظه بفرمائید کفش و کلاه را هم ضمیمه لباس قرار میدهند

در فارسی و عربی هم کفش و کلاه مشمول لباس خواهد بود مقصود این است هر چه را که دولت تهیه می کند از پیراهن و کفش و غیره همه اینها جزء لباس است و محتاج بتصریح کفش و کلاه نخواهد بود

رئیس - آقای دستغیب (اجازه)

دست غیب - بنده تأیید می کنم فرمایش آقای حاج شیخ اسدالله را زیرا آقای مخبر هم درست دفاع فرمودند راست است که لفظ پوشیدن هم لباس اطلاق می شود هم بکفش چنانکه میگویند لباس را پوشید و کفش را هم پوشید ولی با اینحال ممکن است گفته شود که کفش جزء لباس نیست این است که بعقیده بنده باید حتماً تصریح شود که لفظ لباس عمامه و عبا و مخصوصاً کفش را هم شامل خواهد بود مخصوصاً بنده بمسئله کفش خیلی اهمیت میدهم زیرا صنف کفشدوز یک صنف مهم زحمت کش هستند که همه چیز را تحمل می کنند و باندازه کفایت هم امروزه کفش تهیه میکنند لذا حتی - الامکان باید در ترویج کفش های وطنی مساعی جمیله بکاربرد

مخبر - این الفاظ منطقی و فلسفی

نیست بلکه يك كلمات ساده و معمول به است و در تمام متخارج و بودجه های دولتی هم معین است

حالا اگر مقرر مائید کافی نیست پیشنهاد بفرمائید لفظ کفش هم اضافه شود بنده هم قبول می کنم برای اینکه وقت مجلس دیگر تلف نشود

(اظهار شد مذاکرات کافی است)

(دو فقره پیش نهاد بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم اضافه شود بماده اول حتی کلاه و عمامه و کفش

سید فاضل کاشانی

ماده اول - دولت مکلف است کلیه لباسهاییکه برای مستخدمین لشکری و کشوری تهیه مینماید حتی الامکان از مصنوعات و منسوجات ایران باشد

ماده فوق را حائری زاده عوض ماده اول را پورت کمیسیون تقدیم میکند

رئیس - آقای شیخ الاسلام (اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - بنده تصور می کنم شورتانی این لایحه است و حالا باید ماده به ماده رای گرفته شود در شورا اول قریب ۵ شش ساعت در این موضوع سؤال و جواب شد

رئیس - این شورا اول است

شیخ الاسلام اصفهانی - اجازه میفرمائید ؟

رئیس - بفرمائید

شیخ الاسلام اصفهانی - بنده تقاضای فوریت دارم

رئیس - تقاضای فوریت هم گمان نمیکند حالا موقعش باشد ماده دوم قرائت میشود .

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده دوم - عموم وزراء و نمایندگان مجلس شورای ملی و معاونین وزارت خانها و ولات و حکام و قضات عدلیه و کلاه مستخدمینی که مشمول قانون استخدام میباشد در موقع اشتغال بخدمت رسمی مکلفند البسه ظاهری خود را از مصنوعات و منسوجات ایرانی قرار دهند

ماده سوم - ترتیب اجراء و تهیه مجازات تخلف کنندگان را نظامنامه های داخلی هر يك ادارات مربوطه معین خواهد نمود

این قانون از اول برج میزان هزار و سیصد و دو بموقع اجرا گذارده خواهد شد

مخبر - محمد هاشم میرزا رئیس - مخالفی ندارد (گفته شد خیر)

رئیس - رای میگیریم برای ورود در شور مواد آقاییکه شور در مواد تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده اول قرائت میشود .

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده اول - دولت مکلف است کلیه لباس هائی که برای مستخدمین لشکری و

اشکالاتی پیش نیاید زیرا ممکن است فلان وزیر فردا يك نفر را بیرون کند بجزم این که چرا تکمه تو وطنی نبود بعلامه من نمی دانم علت چیست که اجراء در برابر هم مثل سایر وزارت خانها شامل این قانون نکرده اند این است که به عقیده بنده باید تصریح شود که اجراء و اعضاء در برابر هم شامل این قانون خواهند بود و پیشنهادی هم در این موضوع تقدیم کردم...

یک نفر از نمایندگان - اعلیحضرت هم باید لباس وطنی پوشد

ارباب کیخسرو - بنده نمی توانم نسبت باعلیحضرت چیزی عرض کنم زیرا لباس ایشان موکول به اراده خودشان است .

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده مقدماً امروز را در عداد یکی از روز های متبر که میدانم و خود و مجلس مقدس را تبریک میگوم .

زیرا بنده این لایحه را بمنزله مفتاح سعادت مملکت می دانم و امیدوارم که باین وسیله گشایشی برای ما ایجاد شود که در آتیه رفع کلیه احتیاجاتمان از خارجه بشود . در جواب آقای ارباب که فرمودند نخ رشته ایران باشد یا خارجه عرض میکنم البته ملاحظه فرموده اند که اینجا نوشته شده منسوجات و مصنوعات وطنی معلوم است عرض از این عبارت چیزی است که در ایران بافته شده باشد و این کلمه که نوشته شده جامع و کافی است و گمان نمیکند محتاج بشرح و بسط دیگری باشد اما در مسئله تکمه تصدیق میفرمایند که تکمه را نمیتوان جزء لباس قرارداد چنانکه اگر کسی لباس پوشیده باشد و تکمه نداشته باشد نمیتوان گفت او لباس نیوشیده است پس تکمه جزء لباس نیست معذک کمیسیون مخالف نیست و البته اگر مجلس مقدس صلاح بداند تکمه هم ضمیمه شود ما هم قبول میکنیم راجع باعضاء دربار هم ما موافق بودیم و علت اینکه در اینجا ذکر نشده این بود که تصور میشد شاید خدای نخواست در مجلس مخالفت شود حتی الامکان خواستیم موادی روی کفایت بیآوریم که رعایت این نکته شده باشد حالا اگر مجلس مقدس صلاح میداند کمیسیون فوائد عامه هم می بزرزد و خوبست پیشنهاد بفرمائید .

مخبر - بنده عرض میکنم علت اینکه در قانون استخدام در این مسئله آقایان مذاکره کردند و مجلس قبول نکرد این بود که تصور میشد در موقع اجرای عمل دچار اشکال میشود بهمین جهت ملاحظه میفرمائید اشخاصی که در آن وقت باین مسئله مخالف بودند حالا موافقت مقصود این است که در موقع اجراء دچار مشکلات نشویم این است که از این جزئیات باید صرف نظر کرد اگر رشته ملیومات هم وطنی باشد بهتر

است ولی قانون را باید طوری نوشت که قابل اجرا باشد . لذا عقیده بنده این است از این نکات و دقائق عجالتاً بایا صرف نظر کرد .

رئیس - مذاکرات کافی است (گفته شد کافی است)

رئیس - پیشنهادات قرائت میشود (سه فقره پیشنهاد آقایان عماد الملک حاج میرزا مرتضی و آقا سید فاضل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در ماده سوم شاگردان مدارس هم علاوه شود عماد الملک

نظر باینکه قانون استخدام شامل معلمین مدارس نمیشود بنده پیشنهاد میکنم معلمین هم جزء لایحه اسم برده شود حاج میرزا مرتضی بنده پیشنهاد میکنم که معلمین و شاگرد های مدارس انات و ذکور ضمیمه شود .

سید فاضل کاشانی

ارباب کیخسرو - بنده هم پیشنهادی راجع باعضاء دربار سلطنتی در ماده دوم تقدیم کرده بودم

رئیس - چون ماده اول نوشته شده بود قرائت نشد

ارباب کیخسرو - بلی اشتباه کرده بودم .

(دو فقره پیشنهاد از طرف آقایان ارباب کیخسرو سدید الملک قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم اعضاء و اجزای دربار سلطنتی نیز مشمول ماده دوم شود

این بنده پیشنهاد میکنم که عبارت (در موقع اشتغال بخدمت رسمی) از ماده ۲ حذف شود .

سید الملک

رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - عرضی ندارم

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - در این ماده سوم که نوشته شده است مجازاتهای مربوطه باین امر را نظامنامه های داخلی ادارات معین خواهد کرد . چون این قانون شامل نمایندگان مجلس هم میشود این است که سؤال میکنم نظامنامه راجع باین امر را در باره نمایندگان مجلس کدام اداره معین خواهد کرد باید بپسندید و مجلس آنرا تصویب کند یا ترتیب دیگری در نظر کمیسیون بوده است ؟

مخبر - بدیهی است چون خدمتکارت بین مجلس و ادارات همان لفظ ادارات بود اینطور نوشته شد و فرمایشی را که آقای ارباب فرمودند هر نظامنامه که در هیئت رئیسه و اداره مباشرت تهیه میشود باید در مجلس تصویب شود و چون این امر راجع

بمورد داخلی مجلس است باید در اداره مباشرت یا در هیئت رئیسه نظامنامه تهیه شده و در مجلس رای گرفته شود

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - عرضی ندارم

رئیس - آقای دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا علیمحمد دولت آبادی - قانون مجازات را نظامنامه اداری نمی تواند معین کند به عقیده بنده باید کلیه قانون مجازات را مجلس معین کند در این جا مجازات متداوله برای همه ادارات باید دولت در نظر گرفته و به مجلس پیشنهاد کند منتهی چون هر یک از ادارات ترتیب مخصوصی دارند اجرای آن باید بعهده ادارات باشد ولی ترتیب مجازات را مجلس باید معین کند آنهم بانظور که در دفعه اول باید چه مجازاتی باشد در دفعه دوم بمقتور در دفعه سوم چه مجازات باشد که بعد از آن مثلا از اداره خارج شود .

مخبر - مقصود این عبارات از مجازات شدید نیست که محتاج با تقدیر مذاکره باشد مقصود از مجازات کسر حقوق است که از حقوقیکه با داده میشود مثلا صد يك کسر شود و این ترتیب در تمام ادارات هم معمول به است مثل دیر آمدگی و غیره حالا بعضی از آقایان صد بکا را تصدیق دارند بعضی کمتر بعضی بیشتر در حال مقصود این قسم مجازات بوده مجازاتی که در مقابل جنایات داده می شود و مقصود مجازات در امور اداری بود که آن هم معمول است حالا اگر آقایان طور دیگر میخواهند پیشنهاد بفرمایند .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده موافقم .

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - در اینجا چند پیش نهاد یکی راجع باجزاء و اعضاء درباری که آقای ارباب کیخسرو هم تذکره دادند و یکی نسبت بو کلاه و یکی هم نسبت بو وزراء شده . راجع بو وزراء و مستخدمین درباری حویست خود کمیسیون در نظر بگیرد که در این قانون برای آنها هم تکلیفی معین شود . البته در صورت تخلف اینکار هم یکی از تصصیرات اداری خواهد بود و نظامنامه مجازاتی باید برای اینکار معین شود ولی بدیهی است يك مجازات شدید و البته در موقع تکرار مجازات شدیدتری خواهد بود لکن مثل ارتکاب جنحه یا جنایتی نخواهد بود که مستلزم بیرون کردن اداره بشود .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده وقتی که در کمیسیون فوائد عامه بودم این مسئله در آنجا آمد باینکه نظر خیلی سهل و ساده جریان پیدا کرد و همانطور که آقای آقا

میرزا علی کازرونی فرمودند يك باب سعادتى افتتاح شده

حالا نسبت بمجازات که چه ترتیب باشد که این قانون جریان پیدا کند هر طور آقایان در نظر دارند بفرمائید و موقه بیکه بنده در کمیسیون بودم عقیده ام این بود که پس از آمدن این قانون بمجلس هر نوع پیشنهادی که در این باب میشود قبول کنیم حالا هم کمیسیون اصراری ندارد که در سرای خودش ایستادگی کند مقصود این است که زودتر این قانون باهله و شادی بگذرد که باب اقتصاد باز شده و کمتر احتیاج بخارجه پیدا کنیم حالا اگر در سه نفری میل ندارند این کار بگذرد خود دارند .

اما در مسئله مجازات همانطور که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند این مجازات با مجازات جنحه و جنایت برابر نیست بلکه فقط برای تشویق مردم است و راجع بمجلس شورای ملی هم تکلیف آن باخود ارباب کیخسرو است که هر طور صلاح می دانند پیشنهادی بدهند متخلفین را جریمه نموده و از حقوقشان کسر بگذارند .

اما جنابانیکه مورد اخراج و انفصال باشد نیست اینستکه هر طور پیشنهاد شود کمیسیون هم می پذیرد .

(از طرف جمعی گفته شد مذاکرات کافی است)

رئیس - شور اول تمام شد . رای می گیریم که شور دوم بشود یا خیر . آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند . (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد .

آقای زنجانی در جلسه گذشته - پیشنهادی کرده بودند که بعد از این جلسات عصر تشکیل شود

آقای زنجانی (اجازه)

حاج شیخ ابراهیم زنجانی - به تجربه دیده ام در مجلس های سابق والان صبحها کار نمی شود و علاوه بر این ظهر که کمی گذرد میروند با کفایت بخورند و نماز خوانده مراجعت کنند و در کمیسیون هم کاری نمیکند خصوص کمیسیون بودجه که باید عصر ها تشکیل شود و برای اینکه موقع میگردد نمی تواند کار بکند .

بهر جهت اگر جلسات بمصر بیافتد تماشاچی ها هم می توانند حاضر شوند و اگر آقایان و کلاه هم قدری دیر تر حاضر شوند ممکن است جلسه راتا دو ساعت از شب گذشته امتداد بدهیم و بعقیده بنده بهتر اینست

که جلسات بعصر معمول شود هم برای عموم مردم بهتر است و هم برای پیشرفت کار مجلس

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده متأسفانه یا خوشبختانه با این پیشنهاد مخالفم و دلایلی که آقای زنجانی برای توضیح پیشنهاد خودشان اقامه کردند کافی نبود صبح یا عصر دخالت در کار ندارد هم و عزم و تصمیم در کار دخیل است قریب ۲۰ ماه است مادر اینجا هستیم صبح و عصر راهم دیده ایم کمیسیونها در صبح دیدیم عصر هم بردیدیم و برای اخذ نتیجه فقط باید تصمیم این جا تصمیم گرفته شده ساعت و ربع قبل از ظهر جلسه تشکیل شود یک ربع هم به عنوان معافیت موضوع شد معذک از این تاریخ تا الساعه هیچ روزی نشد که سه ساعت قبل از ظهر جلسه تشکیل شود مانع چه بود؟ مانع این بود که صبح است؟ خیر صبح و عصر تأثیر ندارد اغلب روزها جلسه در تر از دو ساعت بظهر هم تشکیل میشد چنانکه تجربه بمانشان داده است اگر بنا باشد سه ساعت بغروب موقع جلسه معین شود یک ساعت بغروب تشکیل خواهد شد و اگر دو ساعت به غروب موقع جلسه معین شود مغرب جلسه تشکیل میشود شبها هم طولانی است تا ساعت پنج و شش طول میکشد مخصوصاً بخاطر دارم یارسال که جلسات عصر بود اغلب تا ساعت چهار و پنج جلسه طول میکشد یک نفر از آقایان اظهار کردند خوب است آقایان زودتر به جلسه آمده که زودتر هم ختم بشود یکی دیگر از آقایان اظهار فرمودند حاضریم و بعد هم بواسطه تاریکی شب گل نگد کنیم و برای ملت کار کنیم بهر جهت از آن میگذریم لکن برای محظوراتی که در سنه ماضیه پیدا شد جلسات به صبح معمول شد علاوه بر آن باید ملاحظه کرد اعضاء و مستخدمین جزء مجلس اگر بنا باشد تا ساعت چهار پنج از شب گذشته مجلس باشند وظایفی که در خانهای خودشان دارند چه وقت باید انجام بدهند؟ در این صورت عقل و انصاف اجازه نمیدهد که یک عده اشخاص صبح حاضر شده در ساعت پنج از شب گذشته بروند ثانیاً آن اعتراضاتی که از طرف جرائد شد که مخبرین محترم باید اخبار مجلس را بعد از ختم مجلس بآنها برسانند تازه بعد از ساعت چهار و پنج می باید اخبار مجلس را بآنها برسانند و لابد اجزای جراید هم تا صبح باید در مطبعه باشند و این هم ظلمی است و آن نتیجه هم که بتوسط آن کار درست میشود مجری نخواهد شد غرض این است که تصمیم واقعی بگیریم بر اینکه این چند ماه دیگر که از عمر مجلس باقی است یک ربع معاف سه ساعت بظهر را حاضر شویم و در ظرف این سه ساعت هم خیلی کار انجام داده خواهد شد

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای زنجانی. آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای محقق العلماء قرائت میشود

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیش نهاد میکنم از هفته آتی بجای اوقات قانون امتیاز فقط شمال هفته دوروز قانون انتخابات مطرح شود

محقق

رئیس - آقای نصرت الدوله

(اجازه)

نصرت الدوله - قانون شورای دولتی مدتی است طبع و توزیع شده و یک چیز مهمی نیست و گمان نمیکنم در مجلس تولید اشکال شود خوبست آن را هم مقرر فرمائید در روزهای امتیاز فقط جزو دستور باشد و ممکن است قانون شورای دولتی و قانون انتخابات با هم شرکت کنند باین معنی که قبل از تنفس قانون شورای دولتی و بعد از تنفس قانون انتخابات مذاکره شود یا بالعکس

معاون وزارت پست - لایحه سه نفر مستخدم اروپائی به مقام ریاست تقدیم میشود

رئیس - آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

سلیمان میرزا - بنده این پیشنهاد چنانکه با پیشنهاد اول راجع به اختصاص دادن به نقط هم مخالف بودم باز هم مخالفم تازه می بینم که جلسات مجلس بیک قانون مخصوص معین شده مثلاً هفته دو روز برای فلان قانون خصوصاً ولی بنده عقیده ام بر این است چنانکه در سابق هم معمول بوده دو روز مطلقاً برای لویج قانونی معین شود و چون اختیار تعیین جلسه با خود آقایان است هر قانونی را که هم مترادستند پیشنهاد بفرمایند آن مطرح می شود و انحصار بیک قانون را مناسب نمی دانم شاید تا هفته آتی بیک قسمت از قانون استخدام که باقی مانده است حاضر شود یا قانون راجع بقضات و اعضاء محاکم یا محاکمه وزراء که هیچوقت نخواهد آمد آمد حاضر شود یا قانون معیزی و سایر قوانین حاضر شده و بخواهد بمجلس بیاید باین وضعیکه ما خواسته باشیم یکی دو جلسه را انحصار بدهیم که فلان قانون مطرح شود آنوقت آن قوانین دیگر را چه کنیم و این هیچ ترتیب خوبی نیست و هر وقت اکثریت مجلس خواست در هر دقیقه می تواند دستور را تغییر بدهد اگر مقصود آقای محقق العلماء هم از این پیشنهادی که کرده اند این است که قانون انتخابات مطرح شود ممکن است فقط پیشنهاد فرمایند مثلاً در جلسه فردا جزء دستور شود و البته اکثریت مجلس که رأی داد جزء دستور خواهد شد والا اگر بخواهیم

فرضاً دو روز را انحصار بدهیم بقانون انتخابات یا قانون شورای دولتی این امتیازات کدر کمسیون فوائد عامه مثل امتیاز کبریت سازی و امتیاز چراغ برق و امتیاز کاغذ سازی هست اینها چه وقت باید مطرح شود بعقیده بنده باید دو روز را برای عموم قوانین معین کنند هر قانونی را که اکثریت مجلس تصویب کرد که مطرح شود آن را مطرح کنند

رئیس - آقای محقق العلماء

(اجازه)

محقق العلماء - آنچه من از فرمایشات شاهزاده سلیمان میرزا فهمیدم ایشان مخالف با من و من مخالف با ایشان نبودم مسئله مانع الجمع نیست بنده عرض میکنم یا زده ماه است که اثری از قانون انتخابات نیست و باید جزء دستور شود حالا میخواهند آنرا جزو لویج در دستور بگذارند بنده عرضی ندارم

رئیس - پس پیشنهاد خود را مسترد می دارید؟

محقق العلماء - مسترد نمیکنم فرض میکنم مانع الجمع نیست

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای محقق العلماء آقایانیکه تصویب می کنند قیام نمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد

موضوع مذاکرات جلسه فردا: اولاً بودجه وزارت خارجه ثانیاً لایحه که آقا سید فاضل فرمودند راجع باقا محمد جعفر اصفهانی

آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان - چنانکه شاهزاده سلیمان میرزا یاد آوری کردند خوبست کمسیون بودجه تشکیل شده و یک نفری را برای دفاع از بودجه وزارت خارجه معین کنند

آقا سید فاضل - بنده حاضرم

سهام السلطان - کمسیون باید معین کند و نیز بعضی لویج مختصر دیگری در کمسیون بودجه هست که راپورت آنها را داده اند و باید مطرح شود که هر چه زود تر تکلیف مردم معلوم گردد

رئیس - آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

حاج میرزا مرتضی - مطلب بنده را حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند (لایحه راجع باستعفاء اعضای رسیدگی بهاجرین ارومیه قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی. ما امضاء کنندگان ذیل بواسطه بعضی ملاحظات و عدم مساعدت در پیشرفت اصلاحات مرجوعه از کمسیون مطالعه باوضع مهاجرین ارومیه استعفاده و تقاضا داریم در صورت لزوم اشخاص دیگر انتخاب شوند. نماینده -

گان آذربایجان عضو کمسیون. حاج سید المحققین. معتمدالتجار. طباطبائی تبریزی محمد ولی. ابراهیم فیوضات (تقاضا نامه از طرف آقای آقا سید فاضل بشرح ذیل قرائت شد)

مقام مقدس مجلس شورای ملی. نظر باینکه در سال گذشته در جریده ستار ایران یک مطلب کذب محقق و محقق کذب و افتراضیه بر علیه داعی نشر داد و مجلس مقدس کمسیون در این باب تشکیل داد و بالاخره داعی وزارت جلیله عدلیه بترتیب قانونی تظلم و مراجعه نموده خواهشمند مجلس مقدس راپورت قضیه را از وزارت عدلیه بخواهند تا معلوم شود که فقط و فقط افتراء و کذب محض و محض کذب بوده

سید فاضل کاشانی
رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - بنده علی القانون همانطوری که یارسال در مجلس علنی عرض کردم که این مسئله کذب محض و محض کذب بود موافق قوانین جاریه بعدلیه مراجعه کردم و پس از مخارجات زیاد بحمدالله معلوم شد که فقط یک آتتربیک بر علیه بنده بود و قضیه کذب محض بوده باینجهت تقاضا دارم آن راپورتیکه از عدلیه آمده عیناً در مجلس خوانده شود

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس مؤتمن الملك

جلسه ۲۱۴
صورت مشروح مجلس
یوم شنبه دلو سنه ۱۳۰۱
برابر هفتم جمادی الثانیه
هزار و سیصد و چهل و یک

مجلس یک ساعت و نیم قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید (صورت مجلس یوم سه شنبه سوم دلو را آقای امیر ناصر قرائت نمودند)

رئیس - آقای امین الشریعه (اجازه)

امین الشریعه - آقای سمارت را غایب بی اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان مریض بستری و مشغول معالجه هستند خوب است اصلاح شود.

رئیس - دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد)

رئیس - برای امروز دستوری معین نشده اگر آقایان موافق باشند لایحه گل سرخ جزو دستور امروز شود.

(مخالفی نبود)

(ماده اول لایحه گل سرخ را آقای امیر ناصر بشرح ذیل قرائت نمودند)

ماده اول - وزارت فوائد عامه مجاز است امتیاز انحصاری و فروش خاک اکسید و فوسفات (خاک قرمز) واقع در جزایر هرمز و قشم لارک. هنگام را با آقای حاج معینالتجار بوشهری واگذار نماید.